

Wprowadzenie

Problematyka umów licencyjnych nie jest zagadnieniem całkowicie nowym na obszarze praw na dobrach niematerialnych, do niedawna jednak uwaga doktryny skierowana była głównie na licencje patentowe, licencje na korzystanie z chronionego znaku towarowego lub know-how. Licencje prawnoautorskie pozostawały w cieniu tych rozważań, zapewne dlatego, że znajomość prawa autorskiego była dość nikła, a obrót prawami autorskimi, zwłaszcza międzynarodowy, niewielki i z różnych względów utrudniony.

Jednak różne zmiany, których jesteśmy uczestnikami, tak polityczne, społeczne, ekonomiczne, jak i technologiczne, spowodowały olbrzymie zmiany w funkcjonowaniu społeczeństwa. Zmiany, które znajdują swoje odbicie także w regulacjach prawnych, w tym zwłaszcza w prawie autorskim.

Umowy licencyjne stały się podstawowym instrumentem umożliwiającym eksploatację praw autorskich, również w obrocie międzynarodowym. Wraz ze wzrostem ich roli pojawiają się także pytania i wątpliwości dotyczące miejsca autorskoprawnych umów licencyjnych w prawie prywatnym międzynarodowym.

Początkowym zamierzeniem autorki było całościowe opracowanie tematu autorskoprawnych umów licencyjnych, okazało się to jednak niemożliwe ze względu na dynamikę prawa autorskiego oraz zmiany związane z rozwojem techniki, pociągające za sobą nowe sposoby eksploatacji utworów i nowe postaci umów licencyjnych. Stąd konieczne było zawężenie opracowania i pominięcie stosunków prawnych z organizacjami zbiorowego zarządzania, a także pewne uproszczenie, polegające na skonstruowaniu ogólnego modelu umowy licencyjnej, z pominięciem jej różnych postaci. Szczególny akcent położony został na pierwotne umowy, w których licencjodawcą jest twórca.

Prezentowana książka została podzielona na sześć rozdziałów. W pierwszym omówiono umowy z zakresu prawa autorskiego – licencję i umowę o przeniesienie prawa oraz wskazano różnice między ustawodawstwami różnych państw w uregulowaniu tych dwu konstrukcji.

Rozdział drugi dotyczy poszukiwania prawa właściwego dla zagadnień autorskoprawnych. Zadanie to nie jest łatwe ze względu na dużą liczbę międzynarodowych aktów prawnych, z których jednak żaden nie reguluje wszystkich kwestii związanych z prawem autorskim, a zwłaszcza z umowami. Wiele regulacji, a także brak jednomyślności w doktrynie, raczej utrudnia niż ułatwia poszukiwanie prawa właściwego.

Trzeci rozdział poświęcony jest najważniejszym, ale też najdelikatniejszym kwestiom objętym statutem autorskoprawnym, takim jak prawo właściwe do oceny podmiotu prawa autorskiego.

W rozdziale czwartym poruszona została problematyka prawa właściwego dla zobowiązań wynikających z umowy licencyjnej. Kilka słów poświęcono wyborowi prawa, natomiast większa część dotyczy poszukiwania prawa w braku wyboru dokonanego przez strony. Jest to zagadnienie kluczowe, i sporne zarazem, dla wskazania prawa właściwego dla stosunku licencyjnego.

W rozdziale piątym omówiono niektóre zagadnienia, o których rozstrzyga statut zobowiązaniowy.

Ostatni rozdział dotyczy instytucji stosowanych w wyjątkowych, uzasadnionych sytuacjach, czyli klauzuli porządku publicznego i przepisów wymuszających swoje zastosowanie. Dotychczas ich znaczenie i zastosowanie były stosunkowo niewielkie, jednak ze względu na coraz częściej pojawiające się postulaty ochrony twórcy jako słabszej strony umowy, ich rola w przyszłości może znacznie wzrosnąć.